

PRIMER PETIT SUPLEMENT AL GLOSSARI GENERAL LUL·LIA

Ja era cosa prevista: a mesura que anirien apareixent obres encara inèdites, originals o atribuïdes al polígraf mallorquí, ens trobaríem davant mots no registrats en el *Glossari*.¹ Advertíem igualment —vegeu “Epíleg”— que, quan algú es decidís a fer una edició estrictament crítica de les mateixes obres despullades quan llançarem el *GGL*, es multiplicarien les variants gràfiques i, fins i tot, lèxiques si es tenien en compte diferents còdexs antics. Era també possible, encara que no tocàssim aquest punt concret, que es descobrissin mots usats en una accepció lleugerament, o totalment, distinta de les registrades en la nostra obra.

Ara, darrerament, l'eminent lul·lista Antoni Bonner acaba de reeditar, en dos magnífics volums, amb amples i erudites introduccions, notes esclaridores i epílegs, els següents títols: *Llibre del gentil e los tres savis* (*Gentil* en el *GGL*), *Art demostrativa* (*Art* en el *GGL*), *Art breu* (*Breu* en el *GGL*), *Fèlix o El libre de merevelles* (*Mer.* en el *GGL*), *Flors d'amors e flors d'entelligència* (*Int.* en el *GGL*). I l'encara inèdit *Començaments de Medicina*.

A aquest últim títol es limita quasi de manera exclusiva el nostre petit suplement.

Quant als altres títols reeditats per Bonner, que ha pogut tenir a la vista diversos manuscrits i, fins i tot, intentar en algun obscur o dubtós passatge, una assenyada restitució de l'original vertaderament lul·lià, declaram que no ens hem sentit amb forces per a compulsar si absolutament tot el material lingüístic figura dins el nostre *GGL*. Certament no hi estan recollides totes les variants gràfiques. De totes maneres, en relació a tal aspecte, s'ha de tenir en compte allò que escrivíem en l'esmentat “Epíleg”: “Cal doncs, que els possibles usadors del *GGL* posseeixin una certa ima-

¹ D'ara endavant, citat *GGL* = *Glossari General Lul·lià*.

ginació per a poder pensar que la grafia enreviscolada d'un mot pot respondre a una altra més correcta del mateix mot, inclòs dins els nostres [cinc] volums".

Observacions

Citam per pàgines del segon volum —on es troben "Començaments de Medicina"— d'*Obres selectes de Ramon Llull* (Mallorca: Ed. Moll), 1989. Quan ens apartam de tal mètode, ho advertim oportunament.

Sovint recollim simples variants gràfiques per tal que el possible lector s'habitui a l'anàrquica ortografia medieval, encara tan llunyana de l'actual fixació.

Per cortesia de Mr. A. Llinarès podem incloure en el petit *suplement* els mots *luneta*, *octangle*, *setangle*, *sextangle*, extrets del *Libre de quadratura e triangulatura de cercle*, inèdit. Sigla: Qu. *cercle*.

A

AFINAR-SE v. refl. Tornar fi, en sentit no material. *En lo cor ell (el punt) s'afina e s'assubtila aitant con pot con sia simple*, 487.

AGNUS CASTUS m. Llatínisme, agnocast, planta verbenàcia, medicinal. *Per açò cové que si agnus castus és de complecció calda e seca, que la A hi sia en pus alt grau que la B*, 453.

AIGUIENC, -ENCA adj. De la matèria de l'aigua. *Lo mitjà de D B en E és la matèria aiguiencia e terrèstria (sic) de D B*, 424. Veg. *ayguienc* en GGL.

AIXAROP m. Variant per *xarob* (en GGL *axarob*, *exarob*). *Tu sabràs proporcionar vertut e matèria en los aixarops*, 443.

ALONGADAMENT adv. D'una manera allongada. *E de un començament en altre, se poria parlar alongadament de metàfora, de la qual te parlarem en sa distinció pus alongadament*, 419.

ALTUMNE m. Ultracorrecció per *autumne*. *E açò meteix t'és significat del temps d'altumne*, 495. Veg. *autumne*, *autumpne* en GGL.

ANFORISME m. Alteració, per un fals prefix del mot *aforisme*, proposició breu que sintetitza una doctrina. *Per l'anforisme e.l començament natural damunt dit pots haver conexença de la diferència a la qual s'han E G A*, 433-434. Veg. nota 4 al peu de 433.

ETIM.: mot grec llatinitzat en *aphorismus*.

ANGUILA f. Peix llarguer, semblant a una serp, pertanyent a la família dels murènids. *En les puces, e en los polls, e en les mosques, e en los vèrmens, e en les anguiles, e en les altres coses semblants a aquestes*, 466.

ETIM.: llatí *anguilla*.

ARISTOLOGIA f. Alteració del mot *aristologia*, gènere de plantes herbàcies medicinals. *Avicenna ha dit que aristologia*

és en 3 de A e en 2 de B, 454. Veg. nota 7 al peu de dita pàgina.

ETIM.: greco-llatí *aristolochia*.

ATERMENACIÓ f. Acte d'atermenar, de posar terme. *E per açò pots conèixer los dies de atermenació o de mort*, 474.

ETIM.: format damunt *atermenar* (llatí *atterminare*).

ATERMENAMENT m. Com l'anterior, acció d'atermenar o terminar. *Per la qual (figura) pots haver coneixença de atermenament de febra e de mort, per lo qual atermenament pots pronosticar en lo malaute*, 471.

AUCELL m. Naturalment, el mot *aucell* es troba registrat en el GGL. Solament

volem cridar l'atenció sobre *L'aucell volant per l'àer te significa la creu de Jesu Crist*, 487; i *A vós, Sènher Deus, sia glòria e laor e benedicció per tots temps, qui representats als nostres ulls corporals la forma de la sancta creu, tota hora que ls aucells van volant per l'àer*, Cont., cap. 109, v. 28.

AVICENNA Nom amb el qual fou conegut, a l'occident llatí, Abû Alî al-Husayn ibn Sinâ, filòsof i metge iraní, musulmà. *Avicenna diu que en agnus castus és A en 1 e B en 2...* On *Avicenna* ha errat segons los començaments naturals, 453. Mancant el nom en el GGL, no es troba tampoc en la meva *Onomàstica lul·liana* (Mallorca, 1977).

B

BÀLSAMUS m. Llatínisme. En el text, substància resinosa, aromàtica, usada en medicina. *Car Avicenna e Plateari se concorden que bàlsamus sia 2 de A B, per açò deven tenir que bàlsamus sia de qualitat calda e seca, e deven encercar si en bàlsamus és B en primer grau o en lo 2*, 454.

BOLLIR v. intr. Esser un líquid, l'aigua,

tumultuosament agitat, formant-se bamboles de vapor, produïdes per l'elevació de la temperatura, pel foc. *Con tu veus que lo foc, qui és sots la olla, mou l'aigua qui bolla en la olla sens lo moviment de la olla, adoncs per metàfora t'és significat que, en així con lo moviment A B C D se moven en lo cors de la olla del foc qui crema la lenya a l'aigua que bolla...*, 490.

ETIM.: llatí *bullire*.

C

CIURÓ m. El mot és registrat en el GGL. L'adduïm aquí per quant és comparada la C (humiditat) del *ciuró* amb la de l'argent viu. *Lo ciuró e l'argent viu són jutjats a la C, la qual C és major en l'argent viu que en lo ciuró*, 443.

CLUCANT ger. de *clucar*. *Esguarda la Tramuntana, clucant la un ull per ço que mills les pusques veer*, 493. Veg. *clucar* en GGL.

GOGOMBRE m. Fruit oblong d'una cucurbitàcia procedent de l'Índia. *E per açò són en estiu los cogombres, e les carabasses, e les altres medecines qui han gran quantitat de D C a mortificar A B en lo temps d'estiu*, 495.

ETIM.: llatí *cucumere*.

CONFIT m. Confecció, preparat d'un medicament on entren diversos elements. *Si tu metge, en alcun confit mescles E F, sa-*

ber deus les vertuts de E F en què.s difereciengen, 433.

ETIM.: llatí *confectu* (de *conficere*).

CONTESTÍ nom propi de persona. *Avicenna ha dit que fumusterre és en 1 de D e en 2 de B, e Contestí diu que és fred e sec, e Plateari lo posa en 1 de A e en 2 de B*, 454. Veg. en el mateix lloc la nota històrica 9.

No estant el mot registrat en *GGL*, manca també en *Onomàstica lulliana*.

ETIM.: llatí *Constantinu*.

CONTÍNUA f. Febre que dura molt de temps, sense interrupció. *Veritat és que contínua és engendrada de fleuma, qui és freda e humida*, 439.

Per a les diverses febres, vegeu en la mateixa obra, *Setena distinció de febres* (vol. II, pàgs. 471-478).

CONVERSO (DE) expressió adverbial llatina. Semblantment, mes de manera inver-

sa. *Adoncs un tot venç altre tot, e de con-verso*, 474.

COTEDIANA f. Febre persistent, que dura sense interrupció. *Cotidiana és febra de tots dies*, 477. Veg. *cotidià* en *GGL*.

ETIM.: llatí *quotidiana*.

CREIXIMENT m. Acció de créixer. *Per lo qual creiximent mortifiques B en si meteixa e en la operació que ha en A*, 495.

CURA f. Acció d'aplicar, el metge, un remei medicinal al malalt. *Per ço cor tu has mester enans a curar una cura que altra, per açò deus concordar alcuna altra espècie ab B e ab K*, 437. E açò mateix se segueix dels altres temps e de les altres cures, 495-496.

CURABLE adj. Que pot ésser guarit. *E per açò tu, metge, pots conèixer per qual concordança major o menor la mautia és curable*, 436.

D

DESCORDÀNCIA f. Discordància, manca de concordància. *Cor natura desama desolviment d'humors atrempades, no vol sostenir en si discordància d'humors dissolutes*, 418. Veg. *descordança, discordansa* en *GGL*.

DESSET num. cardinal. Setze més u. En el text usat com a ordinal. *Lo qual (punt) és senyor e t'és revelat a la E del desset capítol*, 463.

ETIM.: llatí vulgar *decem-septem*.

DIFERENTMENT adv. De manera diferent. *Si en humana espècie pot ésser A B C D en 4, e en 3, e en 2, e en 1 diferentment per diversitat d'actu e de potència, e de temps...*, 459. Veg. *differentment* en *GGL*.

DIGERIR v. refl. Si *digerir* significa *transformar*, sembla possible poder interpretar correctament el verb usat per Llull. *De les nuus qui.s digerien en parts pròpies elementals* (A. BONNER, *Obres selectes*, vol. II, pàg. 91, nota 27).

DISSET num. cardinal. Variant de *desset*. *Segons que havem dit en lo disset capítol*, 472.

DOCTOR m. Ensenyant, científic. *Avicenna ha dit que argent viu és en 2 o en 3 de C D, en Plateari lo posa en 4 de C, e d'altres doctors lo posen en 4 de C D*, 454.

ETIM.: llatí *doctore*.

E

EIXAROP m. Xarop. *En la rail de l'arbre dels graus t'és significat metaforicalment... que al començament de la malautia faces enans sagnia que vòmit, e vòmit que eixarops ni decocció*, 496. Veg. *exarob* en GGL.

EIXEMPLI m. Exemple. *Per l'eixempli damunt dit pots haver coneixença de la concordança qui's forma de E I M N o de K F G H*, 438. Veg. *exemple*, *exempli* en GGL.

Pel dígraf *ei-* en el nostre mot, veg. A. BONNER, *Obres selectes*, vol. II, pàg. 11, nota 7.

ESCAMONEA f. Planta asclepiadàcia i goma-resinosa purgant que se n'obté. *E la escamonea se mou a la còlera*, 418. Veg. *ascamoneya* en GGL.

ESPAI m. Extensió aparentment buida entre dos o més cossos. *En així se cové esta espècie de mijà, qui és per tot l'espai enclòs enfre una extremitat e altra*, 426. Veg. *espai*, *spai* en GGL.

ESPERMA f. Producte de la secreció dels testicles. *Per açò de la esperma, qui ix de l'home e que la fembra concep, ix e neix un grau en actu*, 464. ETIM.: grec *sperma* 'llavor'.

ESPESEÏTAT f. Espessor, espessura. *E per la espesëitat de la matèria los colps no poden esser tan sovín ni tan prop la un de l'altre*, 484. Veg. *espessetat*, *spesstat* en GGL.

ESPESSITAT f. Qualitat d'espès. *Per espessitat de matèria*, 442.

EXPIRIÈNCIA f. Experiència. *Per experiència e per los senys corporals sabem que...*, 451. Veg. *experiència* en GGL.

EXPONDRE v. tr. Exposar, explicar. *La segona branca és novellament atrobada a expondre la primera artificialment e metaforicalment*, 412.

ETIM.: llatí *exponere*.

F

FEBRA f. Elevació anormal de la temperatura del cos humà. Llull anomena set espècies de febre. *Con les espècies de febra sien moltes e diverses, e cor nós abreujadament volem parlar en esta art, per aço no tractam de febra mas de set espècies, ço és a saber: de febra quartana simpla, quartana dobla, terçana simpla, terçana dobla, cotidiana, continua, aguda*, 471-472. Veg. *febra*, *febre* en GGL.

FEMENÍ m. Ús substantivat del mot en el següent text: *Item ha en la dita branca quatre flors, ço és a saber: etat, calor, diversitat de mascle e femení, e forma*, 412. Veg. *femení* en GGL.

FRARE m. Nom vulgar d'un estel, usat precedit de l'adjectiu *Major*. *E per les vint-i-quatre hores significades en la espera, esguarda lo Major Frare, qui és estela decorrent entorn a la Tramuntana... E segons la dreuera on te caurà lo Frare, poràs conèixer en qual hora est de la nit... La estela qui és apellada Major Frare neix al sol post mijant juny en la casa on és juny*, 493.

ETIM.: sembla que ha d'esser el llatí *fratre*. Fonèticament no pot tenir res a veure amb el llatí *féretum*, com ens indicava A. Llinarès. Hauria de tractar-se d'una molt errada lectura feta de l'original per l'antic copista. Sabem particularment que

el luhista A. Llinarès no està d'acord amb la nota 26 que posa A. Bonner al text que adduïm. Nosaltres no tenim vot en tal qüestió. Solament podem fer observar que el mot *frare* no és estrany a la nomenclatura estelar. Recordem "els set freres", constel·lació de l'Orsa Major. Veg. DCVB, article FRARE.

FUMUSTERRE m. Nom de la planta medicinal *Fumaria officinalis*. *Avicenna ha dit que fumusterre és en 1 de D e en 2 de B*, 454.

ETIM.: llatí *fumus terrae* 'fum de la terra'. Veg. en DCVB l'article FUMISTERRA o FUMIS TERRIS. Em sembla haver sentit a gent vella mallorquina usar encara la deformació de l'esmentat mot.

G

GRUIXA f. Dimensió d'un cos oposada a amplària i a altària. *La qual matèria e forma haurà après resurrecció, e la qual no-s consuma per aminvament de grossea ni per creixement de gruixa no muntiplica*, 490.

ETIM.: llatí vulgar *grossia*, format damunt *grossus* 'gros'.

GUARNIMENT m. Cota de malla (part de l'antic armament personal). *En així com en cadena o en lo guarniment de ferre les unes malles se tenen ab les altres*, 457. Veg. guarniment en GGL.

I

IMAN f. (per el·lipsi de *pedra*?). Varietat de magnetita que té la virtut d'atreure el ferro. *Tu veus que la iman tira a si lo ferre; e saps per què? Per ço cor en la iman és la terra pus prop a sa simplicitat que en altra espècie*, 418. Veg. asaman en GGL.

ETIM.: llatí *adamante*. És possible que el mot femení procedesqui d'una antiga falsa separació de l'article: *la iman* per *l'aiman*. Veg. en DCVB l'article AIMANT, on es recolleix el següent text: *Hun troç de pedra ayman*.

INCURABILITAT f. Estat d'incurable,

en referència a una malaltia. *Per los mijans coneguts enfre A B pots conèixer la malautia e la cura e la incurabilitat*, 425.

INTREMPANÇA f. Manca de temprança. *Si tu has entès, tu entens que de majors coses pot ésser feta major trempança e intrempança*, 448. Veg. intemprança en GGL.

IRAIXIBILITAT f. Irascibilitat. *Per açò t'és revelat con generació se cové ab concupiscència e corrupció ab iraixibilitat*, 465. Veg. irascibilitat en GGL.

J

JUNY m. Nom del sisè mes de l'any. *La estela qui és apellada Major Frare neix al sol post mijant juny en la casa de juny*, 493. Veg. juny en GGL.

JUTJAT, -ADA part pass. de *jutjar*. Adjudicat, atribuït. *Lo ciuró e l'argent viu són jutjats a la C, la qual C és major en l'argent viu que en lo ciuró*, 443.

L

LAXATIU, -IVA adj. Laxant, dit de les medicines que provoquen o faciliten les evacuacions intestinals. *Per açò t'és significat metafòricament que les herbes laxatives són pus prop a la simplicitat dels elements que les altres... Verí pot esser curat ab medicines laxatives*, 494. Veg. *laxatiu* en GGL.

LOBRIGUINA f. Llobreguesa, manca de claror. *Segons que pots veure en lo foc que secots de la pera foguera a la lobriguina, en la qual lobriguina lo foc demostra mills sa claror*, 479.

ETIM.: si la significació sembla prou clara, no així l'origen del mot. Quant al sufix

-ina observem que és comparable al dels mots com *albaïna*, *brusquina*, *fosquina*, matisador de la intensitat. El llatí *lúbricus* no sabem que hagi estat productiu en català. No obstant això, vegeu *lóbrego* en COROMINES, *Breve Diccionario Etimológico de la Lengua Castellana*, i A. Bonner en la nota 2 de la pàgina esmentada.

LUNETÀ f. Arc de cercle. *Provat avem que la .v.na línea és la .v.na part del cercle, la qual cové que sia de les .iiii. lunetes materialment e que totes .iiii. valen la .v.na part del cercle*, Qu. cercle, fol. 2 v. ETIM.: diminutiu del llat. *luna* 'lluneta'.

M

MALENCÒNIC, -ICA adj. Melancòlic, que pateix melancolia. *Del pols malencònic*, 484. Veg. *malencòlic* en GGL.

MALLA f. Cada una de les anelles que, passades una dins l'altra, formen la cadena; o també les més petites que constitueixen el teixit de les cotes, cotes de malla, dels antics guerrers. *En així com en la cadena o en lo guarniment de ferre les unes anelles se tenen ab les altres*, 457.

ETIM.: llatí *mácula* 'forat de la xarxa de pescar'.

MASCLE m. Oposat a femení o femella. *Item ha en la dita branca quatre flors, ço és a saber: etat, calor, diversitat de mascle e femení, e forma*, 412. Veg. *mascle* en GGL.

MELANCOLIA f. Bilis negra. *Per açò forma's sensualment la operació de melancolia en la sobirana cambra*, 472. Veg. *melancolia* en GGL.

MELANCÒNIC, -ICA adj. Que pateix melancolia. *Adoncs són sots major matèria que la D B, així com en l'home melancònic*, 456. Veg. *malencòlic* en GGL.

METÀFORA f. Ús d'un mot que literalment significa una determinada cosa, per a designar-ne una altra que tengui alguna semblança amb aquella. *Metàfora és significat una cosa per altra*, 485. Per poder saber amb quina amplitud emprà Llull el mot *metàfora*, cal llegir tota la *Desena Distinció*. De *Metàfora* (pàgs. 485-496 ib.).

METAFORALMENT adv. De manera metafòrica. *La raó per què en esta art la primera branca és entesa metafòricament per la segona, és...*, 417. Veg. nota 37 a la mateixa pàgina.

METAFORICAL adj. Referent a la metafòra. *Molts d'altres començaments podríem recontar segons esta art metafòrica*, 496.

METAFÒRICE adv. Llatinisme; metafòricament. *Com l'arbre carregat de fruita te significa metafòrice que deges fer bones obres*, 487.

MULTITUD f. Gran quantitat. *E l'aigua se demostra en matèria, en així con fa en lo vi on ha molta aigua, per la qual multitud la color del vi s'enclina a color blanca*, 479. Veg. *multitut* en GGL.

N

NATURAL m. Naturalista, que coneix les virtuts de les coses naturals, sobretot referents a medicina. *Si tu vols ésser bon natural o bon metge, segons que damunt és dit, cové...*, 436. Veg. el mateix mot en GGL.

ETIM.: llatí *naturale*.

NEGAMENT m. Negació. *Qui la condició damunt dita volia negar, negaria los començaments naturals, per lo qual negament...*, 414.

O

OCTANGLE m. Polígon de vuit angles. *Lo cercle blanc ha en potència triangle, quadrangle, quintangle, sextangle, setangle, octangle*, Qu. cercle, fol. 2 v.

ETIM.: llatí vulgar *úndece*.

OFEGAT, -ADA part. pass. d'ofegar. *Apagat, extingit. Home qui sia malaute per replecció, en lo qual sia ofegat lo foc natural per sobrefluïtat de viandes, fe set parts...*, 494. Veg. *ofegar* en GGL.

OPI m. Producte de la dessecació de les cabeces del cascall, emprat com a analgèsic. *On si D se covengués mills ab vertut que ab matèria, fóra major en carabassa que en opi, e açò no és ver, con sia cosa que D sia en la carabassa en 2 grau e en opi en lo 3*, 456.

ETIM.: llatí *opium*.

ONZE num. card. Deu més u. *E per açò (la terçana) és pijor en lo cinc dia que en lo terç, e en lo nou que en lo set, e en lo tretze que en lo onze*, 475. Veg. *onzè* en GGL.

OPIUM El llatí de l'anterior. *En la carabassa és de major quantitat la matèria de D que en opium, per ço cor opium és sec e fred, e carabassa és freda e humida*, 456.

P

PECAR v. intr. Excedir (la quantitat o mesura convenients). *Una manera han en lo mesclament qui peca per còlera, altra en lo mesclament qui peca per sang*, 416. Veg. *pecar* 2 en GGL.

en lo foc que secots de la pera foguera a la lobriguina, 479. Veg. *pera* 2 en GGL, i en el mateix GGL l'article *foguer*.

PERA f. *Pera foguera*: pedra que, ferida amb un petit instrument de ferro, treu una suspira de foc. *Segons que pots veer*

PES m. Determinada mesura convencional de ponderositat. *En après rit-li de la vianda cada dia un pes, o dos, tro que sia retornat en lo primer estament*, 494. Veg. *pes* en GGL.

PLATEARI Nom propi de persona. *Plateari ha errat en ço que ha dita la qualitat de la herba (agnus castus) en un grau meix, 453.* Sobre aquest personatge vegeu la nota 4 en l'esmentada pàgina. Mancant el nom en el *GGL*, no es troba tampoc en *Onomàstica lul·liana*.

POLL m. Paràsit hemípter de la família dels pedicúrids, que es cria entre els cabells del cap de les persones. *En les puces, e en los polls, e en les mosques, ... e en les altres coses semblants a aquestes, 466.* Veg. en *GGL* les variants *poy, poyl*.

PRONOSTICAR v. intr. Preveure allò

que ha d'esdevenir, predir les coses futures. *Per lo qual atermenament pots pronosticar en lo malaute, 472.*

ETIM.: format damunt el llatí *prognósticum* 'senyal de l'esdevenidor'.

PURGACIÓ f. Acció o efecte de purgar. *E aquesta diversitat t'és significada en la diversa purgació que s'engendra per l'ajustament de les lletres damunt dites, 440.* ETIM.: llatí *purgationes*.

PURGAMENT m. Acte de purgar. *E així de les altres espècies de purgament semblant a aquestes, 440.*

R

RACORDAR v. refl. Té raó A. Bonner quan en la nota 50 (*Obres selectes*, vol. II, *Fèlix o el libre de meravelles*, pàg. 184) diu que és errònia o que li sembla errònia quant a la grafia i quant al significat. Reconec que, duit per la grafia, vaig identificar totalment ambdues coses, grafia i significat. Jo seguisc pensant que la grafia és errònia. Mancava només afegir al mot *recordar* del *GGL* una segona acceptió: concordar-se, avenir-se una cosa amb una altra. Consult en el gran *Dictionnaire de la Langue Française*, de Littré, l'article *recorder* i entre les acceptions hi trob la següent: *Se recorder avec quelqu'un, se CONCORDEUR avec lui*. Per raons semàntiques jo opín que el mot lul·lià ha d'esser *recorda* en un i altre cas. Naturalment, en l'acceptió que hauria d'haver registrat el *GGL*.

RESPIRAMENT m. Acte de respirar, de fer entrar i sortir l'aire. *Lo qual respirament tanca al foc son entrament, així com la finestra tancada, qui tanca al vent son entrament en la cambra, 496.*

RETRAURE v. intr. Esser oposat, no semblar-se. *E si la urina és blanca e espessa e retrau a negror, adoncs se cové ab la B la D en matèria e descové's ab C en ver-tut, 481.* Veg. *retraure* en *GGL*.

RODA f. La figura en forma de roda que usa Llull per a explicar qüestions relacionades amb el seu sistema científic. *Si d'aquestes lletres componem los quadrangles de la roda, 412.* *Si tu fas de lautó o d'altre metall o de paper, una roda, qui ha'l nom damunt dit e qui és estrument a conèixer les hores de la nit..., 492.* Veg. *roda* en *GGL*.

S

SECODIR v. tr. Imprimir un moviment sobtat a un cos per tal d'obtenir un efecte determinat. *Segons que pots veer en lo foc que secots de la pera foguera, 479.* Veg. *secudir* en *GGL*.

SETANGLE m. Polígon de set angles. *Lo cercle blanc ha en potència triangle, quadrangle, quintangle, sextangle, setangle, octangle, Qu. cercle, fol. 2 v.*

SEXTANGLE m. Poligon de sis angles. *Lo cercle blanc ha en potència triangle, quadrangle, quintangle, sextangle, setangle, octangle, Qu. cercle, fol. 2 v.*

SOBRECÓRRER v. intr. Còrrer massa de pressa. *Com veus que l'home o'l cavall per sobrecórrer són tost ujats..., 489.*

SOBRECUITAMENT m. Acte de cuitar amb excés. *E així de les altres coses per les quals natura s'ha trop a cuitar en ope-*

racions, per lo qual sobrecuitament natura no ha tan noble ordenament, 489.

SOBREGRA adj. Més que gran. *Porga còlera per ço cor la còlera de ton cors qui és sobregran..., 418. Veg. sobre gran en CGL.*

SOBREINFLUÈNCIA f. Excés d'influència. *En les cambres de E D se desordena lo 4 grau simple natural de B per sobreinfluència de tres punts de B e de tres de D, 473.*

T

TENIR v. tr. Admetre com a ver o cert, creure. *Per açò devem tenir que bálamus sia de qualitat calda e seca, 454. Veg. tenir en CGL.*

TERRESTRIA adj. Sembla fer l'ofici del femení d'un inexistent masculí *terrestri*. *Lo mijà de D B en E és la matèria aigüencia e terrèstria de D E quis mesclen per la concordança de D B, 424.*
ETIM.: podria haver suggerit la falsa forma femenina el neutre plural de *terrestre*: *terrestria*.

TRANSICIÓ f. Pas a través (d'alguna cosa), canvi, mudança. *Ço per què en la*

terçana la matèria subjecta a la B és massa dessecada, és per ço cor la D no hi pot fer transició ni passar no pot a la matèria de la A, 476.

ETIM.: llatí *transitione*.

TURBIT m. Planta convolvulàcia, de les Índies, d'arrels tuberoses i purgants. *Turbid porga son contrari; e saps per què? Per ço cor la A B del turbit tiren a si la A B qui són còmpos ab la fleuma, 418. Reté ço que pot de A B per fortificar ço que D C destrüen ans que'l turbit beguesses, Ib.*

ETIM.: àrab *turbid*.

V

VAIXELL m. Recipient, contenidor. *E per açò fa de la terra vaixell buit qui sia ple de A C D, 457. Urina de malencolia és blanca e clara: blanca per la D, clara cor l'aigua és contenguda per la terra qui li és vaixell, 481. Veg. *vaxell* en CGL.*

VENTOSITAT f. Gas que es forma dins el ventre i és expellit per l'anús. *Purgació qui's fa per decocció o per urina, ... o per consumació de males humors feta per di-*

gestió de calor natural, o per ventositat, 440.

ETIM.: derivat de vent.

VERME m. Cuc que es cria dins la corrupció dels elements. *Pots entendre la generació, quis fa de corrompció, en les puces, e en los polls, e en les mosques, e en los vèrmens, 466. Veg. Verma, verme en CGL.*

VESIBLAMENT adv. De manera visible. més u, dues dotzenes, duració de dia i nit.
E per açò pots sentir color e matèria ves-
blament, 480. *E per açò és la E departida en vint-i-qua-*
tre punts, per los quals te són significades
les vint-i-quatre hores del dia e de la nit,
 VINT-I-QUATRE num. card. Vint-i-tres 489.

Miquel COLOM, T.O.R.
 Mallorca